

'Sdim Curo Plant!
Children are Unbeatable! Cymru

'Help wrth Law'

Adroddiad gwerthuso rhaglen o weithgareddau yn hyrwyddo dewisiadau heblaw smacio plant

**Vikki Butler, Swyddog Ymchwil a Pholisi
Dr Sam Clutton, Swyddog Ymchwil a Pholisi
Barnardo's Cymru**

Comisiynwyd gan 'Sdim Curo Plant!

**Ariannwyd gan Gronfa Syniadau Newydd, Adran
Cyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio
Llywodraeth Cynulliad Cymru**

Cydnabyddiaeth

Hoffai SCP! Cymru ddiolch i Vikki Butler a Dr Sam Clutton o Barnado's Cymru a gynhaliodd yr holl waith ymchwil ac a ysgrifennodd yr adroddiad ar ran y gynghrair. Rydym am ddiolch hefyd i'r holl sefydliadau a fynychodd y cyfarfodydd cynllunio grŵp llywio Help wrth Law am eu gwaith caled ac am weithredu fel partneriaeth ar y cyd. Diolch i'r ymwelwyr iechyd lleol, Startwell, Barnardo's Cymru Gwasanaeth Mae Rhianta'n Bwysig Castell-nedd Port Talbot, Achub y Plant, Cymunedau'n Gyntaf Gorllewin Llansawel a Canolfan Teulu NCH Llansawel am eu rhan wrth gyflwyno'r digwyddiadau yn ystod yr wythnos Help wrth Law. Estynnir diolch arbennig i Ganolfan Teulu NCH Llansawel a Chymunedau'n Gyntaf Gorllewin Llansawel am wneud llawer iawn o'r gwaith cynllunio, defnyddio eu hadeiladau trwy gydol yr wythnos weithgareddau a'u cyfraniad a'u cefnogaeth ymroddedig trwy gydol y gwaith o gyflwyno wythnos gweithgareddau Help wrth Law. Er gwaethaf y cynllunio a'r darparu, ni fedrai'r gwerthusiad hwn gael ei gynnal heb ddiwylledd a brwdfrydedd y rhieni y buom yn siarad â nhw. I'r diben hwn, diolchwn i'r holl rieni fu mor barod i rannu eu barn a'u profiadau yn ystod y gwaith ymchwil.

'Sdim Curo Plant!

the children's charity

Save the Children

Achub y Plant

**Dim mwy o greulondeb i blant. DIM.
Cruelty to children must stop. FULL STOP.**

communities first cymunedau yn gyntaf

Barnardo's

CYMRU

RHO'R DYFODOLYN ÔL I'N PLANT
GIVING CHILDREN BACK THEIR FUTURE

Crynodeb Gweithredol

Diben yr ymchwil gwerthuso oedd rhoi tystiolaeth o:

- Y ffyrdd mwyaf effeithiol i newid agweddau tuag at gosb gorfforol plant
- Y ffyrdd mwyaf effeithiol i roi cyngor a chefnogaeth ymarferol i rieni i wrthod cosbi corfforol a mabwysiadu ffyrdd eraill di-drais a chadarnhaol o reoli ymddygiad eu plant.

Rhoddodd Llywodraeth Cynulliad Cymru gyllid i dalu am gostau gwerthuso rhaglen o ddigwyddiadau yng Ngorllewin Llansawel. Canolbwyntiodd y digwyddiadau hyn ar gynnig cefnogaeth i rieni lleol i ganfod ffyrdd positif o reoli ymddygiad eu plant.

Dulliau Gwerthuso

Defnyddiodd yr ymchwil wahanol ddulliau yn cynnwys holiadur cymunedol byr, cyfweliadau distrwythur gyda rhieni, grwpiau ffocws gyda rhieni yn mynychu grwpiau neu gysiau rhianta, a chyfweliadau rhannol strwythuredig gyda rhieni yn mynychu sesiynau galw i mewn yn ystod y rhaglen o ddigwyddiadau. Fe wnaethom hefyd gasglu data gan blant a phobl ifanc drwy holiadur byr a lenwyd gan ddisgyblion ysgol uwchradd a chyfweliad grŵp a hwyluswyd drwy bypedau gyda phlant ysgol gynradd. Fe wnaethom hwyluso grŵp ffocws a chyfweliadau lled-strwythuredig wyneb-i-wyneb gyda swyddogion proffesiynol yn ymwneud â chynllunio a chyflenwi'r digwyddiadau er mwyn cynorthwyo gyda gwerthuso'r broses.

Canfyddiadau Allweddol

1. **Agweddau:** O'r arolwg nid yw mwyafrif y bobl yn y gymuned leol yn credu fod smacio plant yn ffordd effeithiol iawn o reoli ymddygiad plant. Tra credai'r mwyafrif (80%) y dylai plant fwynhau'r un amddiffyniad cyfreithiol rhag cael eu taro ag sydd gan oedolion, credai ychydig dros hanner (51%) fod gan rieni 'haw' i smacio eu plant. Mae'r ymchwil yn awgrymu fod oedolion ond nid plant yn ystyried bod 'taro' a 'smacio' yn weithredoedd gwahanol.
2. **Cael gwybodaeth** Dywedodd llawer o rieni na fyddent yn defnyddio llinell cyngor ffôn oherwydd nad ydynt yn adnabod y person sy'n ateb y galwad, ei bod yn anodd cadw rhifau yn gyfleus pan fyddwch eu hangen a'i bod yn ddrud galw o ffôn symudol. Roedd consensws fod llyfrynnau un ai'n rhoi gormod neu rhy ychydig o wybodaeth i fod o ddefnydd ymarferol. Mae'n well gan rieni gyswllt wyneb i wyneb gyda rhywun y medrant adeiladu perthynas â hwy, ond teimlent fod mynediad i gefnogaeth weithiau'n dibynnu ar ba swyddog proffesiynol yr oeddent yn ymwneud â hwy a'u lefel sgiliau.
3. **Cefnogaeth i grwpiau penodol (e.e. rhieni BME, rhieni gydag anableddau):** Mae prinder o wasanaethau wedi eu targedu at grwpiau cymdeithasol penodol ac eithrio rhieni ifanc. I gysylltiadau teulu positif ddatblygu, mae angen i fwy o wasanaethau weithio'n benodol gyda rhieni ac yn gyffredinol weithredu'n fwy sensitif i chwalfa deuluol.

4. **Ystyriaethau ymarferol:** Mae angen i wasanaethau cefnogi rhieni un ai fod yn lleol iawn neu ddarparu cludiant di-dâl. Nid yw talu am gostau cludiant yn aml o help yn aml gan fod trafndiaeth gyhoeddus ar fin nos ac mewn ardaloedd gwledig yn gyfyngedig. Dylai cefnogaeth fod â gofal plant di-dâl neu dalu am gostau gofal plant yn gysylltiedig.
5. **Cefnogaeth argyfwng:** Mae rhieni weithiau angen mynediad ar unwaith i gefnogaeth pan fo ymddygiad plant yn gwaethygu neu bwynt argyfwng yn y teulu neu yn yr ysgol.
6. **Defnyddioldeb cyrsiau:** Roedd rhieni'n unfrydol gadarnhaol am effaith cyrsiau ac yn glir bod eu mynychu yn rhoi sgiliau a hyder newydd iddynt yn eu gallu fel rhieni.

Argymhellion Allweddol

1. **Cael y neges 'Dim Smacio' i'r brif ffrwd:** Un o'r prif wersi a ddysgwyd drwy'r rhaglen ddigwyddiadau yw y dylai dewisiadau heblaw smacio fod yn rhan gyfannol o ymarfer bob dydd yr holl swyddogion proffesiynol sy'n dod i gyswllt gyda theuluoedd.
2. **Anawsterau dod o hyd i gefnogaeth:** Mae mynediad i wybodaeth, cyngor a chefnogaeth yn dibynnu ar un ai fod mewn cyswllt gyda'r ymarferydd unigol 'iawn' neu ar sefyllfaoedd yn cyrraedd pwynt argyfwng. Dynododd rhieni fod rôl allweddol i'r ysgolion wrth fynd â'r agenda hyn ymlaen ar gyfer teuluoedd gyda phlant dros 5 a dynodwyd ymwelwyr iechyd fel ffynhonnell allweddol o gyngor a chefnogaeth yng nghyswllt plant dan bump. Fodd bynnag, mae angen rhoi hyfforddiant mewn rhianta positif i lawer o swyddogion proffesiynol i lefel safonol uwch.
3. **Gostwng stigma:** Mae rhieni'n teimlo eu bod yn rhieni gwael pan fo swyddog proffesiynol yn awgrymu eu bod angen cefnogaeth arbenigol. Mae termau megis cwrs rhianta neu raglen rhianta yn achosi mwy o stigmatiddio. Byddid yn gostwng stigma os oedd cefnogaeth ar gael yn fwy rhydd fel rhan o wasanaethau prif ffrwd ac os newidid terminoleg.
4. **Ni all y neges dim smacio sefyll fel mater ar wahân:** Dywedodd rhieni a oedd yn mynychu'r grwpio rhianta nad ydynt yn smacio eu plant, ond yn ei chael yn anodd gwybod sut i ddelio'n effeithiol gydag ymddygiad negyddol eu plant. Dywedodd rhai o'r oedolion sydd o blaid smacio a oedd yn bresennol nad oedd smacio erioed wedi gwneud unrhyw ddrwg iddynt hwy fel plant. I fynd i'r afael â'r gwahanol farn hon, mae angen i neges dim smacio fod yn rhan o neges fwy am fanteision rhianta positif a chael ei gweithredu drwy gefnogaeth a gwasanaethau prif ffrwd sydd ar gael i bawb.
5. **Hyrwyddo dewisiadau heblaw smacio plant:** Mae hyn yn golygu rhoi'r dulliau i'r rhieni y maent eu hangen i reoli ymddygiad plant cyn i bethau gyrraedd pwynt argyfwng. Mae angen i gefnogaeth ddod yn gynharach a bod yn fwy hygyrch. Dylai cyrchu cefnogaeth i ddatblygu sgiliau rhieni gael ei gyflwyno a'i ymarfer fel rhan bob dydd o fod yn rhiant.